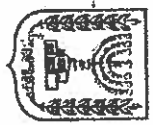

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה

טופס מקצועי לקול קורא מספר 9697 סטוע לרשויות מקומיות בפעילויות לקידום חינוך בנושא סביבה במערכת החינוך ובקהילה לשנות הלימודים תש"פ, תשפ"א ותשפ"ב (9.2019-8.2022) – לפרקים א', ב', ג
לרשויות בתחום איו"ש יש להגיש בקשה לקול קורא זה במספר 9698

בשאלות מקצועיות נא לפנות לרכז חינוך וקהילה מחוזי, בשאלות הקשורות למערכת מיישוב רחבי כולל במשרדי הממשלה (להלן - "פורטל מרכזי") יש לפנות למערכת התמיכה של המרכז"ה בטלפון 02-5012443 בשאלות בנושא חשבונאות יש לפנות לגב' רות שלנגר משרד רו"ח בן דוד 02-5005540, ruths@bdsk.co.il.

שם הרשות המקומית מחוז ירושלים יחידה אגף עיריית לאיכות הסביבה "אגף"
פרטי איש קשר ברשות המקומית- שם: נצרה טלפון: 02-9908957
נייד: 052-8804215 דוא"ל svu@agmail.com מחוז ירושלים
מספר תושבים ברשות המקומית 56,600 דירוג למ"ס 7
שם נצרה חתימת רכז תפקיד סביבתי ני

**בכדי לקבל תמיכה לפעילויות בכל השנים תש"פ, תשפ"א, תשפ"ב יש למלא טופס מקצועי עבור כל אחת מהשנים בנפרד.
לא תתאפשר תמיכה בתוכניות שלא הוגשו במועד הגשת הבקשה.**

טופס מקצועי לפעילות בשנת הלימודים תשפ"ב
לא התאפשר המיכה בתוכניות שלא הוגשו במועד הגשת הבקשה.

פרק ב' - פעילויות לקידום חינוך בנושא סביבה במערכת החינוך (בתי ספר וגני ילדים)
בחלק זה של הטופס יש להגיש תוכניות לפעילות במסגרת פרק ב לשנת הלימודים תשפ"ב

הנלה חקלאית וכלאת חול

מס ב"ס על יסודי	מס ב"ס יסודיים	מס גנים	תוכנית בסיסית	תוכנית מעמיקה
2	6	20		

פרטי איש הקשר ברשות המקומית / ^{במחנה} ~~במחנה~~ לאיכות הסביבה "אלון"
 שם נרניה יל טלפון 02-9908957 נייד 052-8804215
 דוא"ל M.Z.A.SVIVA@gmail.com תפקיד גננת חינוך לילדים

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה

פרטי איש הקשר ברשות המקומית / באגוד ערים לאיכות הסביבה:
רמת חינך והסברה היחידה לאיכות הסביבה "שורק"
052-8888888

תכנית לגני ילדים

טבלה מס' 1

פירוט הנושא שבו תעסוק התוכנית
התכנית תעסוק בפעילות חוץ גנית בשטח פתוח בעיר. הילדים יאזו אחת לשבוע
ללמידה מחוץ לאגן.

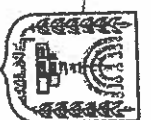
טבלה מס' 2 - א. הקניית ידע לצוות החינוכי

מושגים עיקריים שנלמדו במפגש	נושאי ההרצאה	מטרות מוגדרות לכל מפגש
סדר יום, גבולות וכללים	הכרת ההיסטוריה של גני יער האגת מודל של גני יער תפקיד הגננת/המורה בלימוד החוץ כיתתי	מפגש פתיחה - חשיבות החינוך החוץ כיתתי (2 שעות)
חקר, תצפית, כישורים חברתיים, חיבור רגשי,	פיתוח מיומנויות והמחשה	כלים מעשיים ללימודים חוץ כיתתיים (2 שעות)

טבלה מס 3 – תכנית פעולה מפורטת להקניית ידע לתלמידים ולעשייה אקטיבית מתמשכת בתוך המוסד ומחוצה לו (10 מפגשים)

מספר	נושא מפגש	פעולות מתוכננות	מושגים	מאתר ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
1	הכרות עם השטח	סיור היכרות עם השטח המיועד לפעילות הקבועה, קביעת גבולות וכללים ברורים, הליכה למתחם, נשיאת התפוצים וכי	יער, חורש, אדמה, בעלי חיים, צומח, טבע, סביבה, בטחון, בטיחות, כללים, גבול	הילדים יביאו את ארוחת הבוקר ליער בתוך שקיות נייר מתכלת. לפני הארוחה ידובר על חשיבות הנושא.
2	פעילות עם דברים מן הטבע	איסוף פריטים מהטבע ויצירת יצירות אומנות כמו מנדלות, צילום ופירוק שלחן.	טבע/לא טבעי, חלקי חצאצמח	שימוש בחומרים מן הטבע והבנת המושגים: שימוש חוזר, מחזור, התכלת יצירה ללא הדבקה.
3	התכלות של חומרים	הילדים בפעילות החופשית בשטח יראו את הפסולת שמייצר האדם ויתייחסו לכך : נעים/לא נעים ובעקבות זאת יבצעו פעילות של הטמנת חומרים מתכלים ולא מתכלים באדמה,	התפרקות, קומפוסט, חומרים טבעיים ולא טבעיים	כל המפגש יעסוק בנושא באופן ישיר. בתום המפגש יאספו הילדים מהיער פסולת של בני אדם וישליכו בפחים בהפרדה.
4	חקר האדמה	משימה יצירתיים באדמה	משימה, תחושה, מירקם, סוגי אדמה	עיסוק בחומר טבעי - אדמה
5	היכרות מעמיקה עם המתחם	סקירה רגלית של המתחם וסביבתו, חלוקה לקבוצות חקר, כשכל קבוצה חוקרת נושא אחר. חזרה למליליה ודיווח בשיטת הגייקסו	פלילאה, התבוננות, ריכוז, תנאי גידול, בתי גידול, עונות השנה, השתנות, מחזור חיים	סיור רגלי הכרת מרכיבי הטבע וערכים של שמונה על הטבע
6	עקבות בעלי חיים	סיור שבו יאתרו הילדים בעייה שונים, יחפשו עקבות שלהם וסימנים שהיו כאן.	טריטוריה, חיות טריטוריאליות בעלי כנף, זוחלים, עקבות, סימנים, טביעת רגל	סיור רגלי הכרת מרכיבי הטבע וערכים של שמונה על הטבע
7	שינויים בטבע	סיור בעיר/ בשטח ואפיון המצב בעונה בה מסיירים תוך זיהוי שינויים בטבע.	עונת השנה, מזג אוויר, אקלים, השתנות, שלכת, צמחה, משקעים	סיור רגלי הכרת מרכיבי הטבע וערכים של שמונה על הטבע

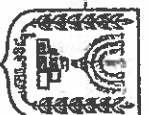
8	היער והחורש הארץ ישראלים	היכרות עם הצומח המאפיין את האזור : אלה, אלון, ברוש, אורן באמצעות שירים ואגדות	מחטניים, משונוניים, נשיר, ירוק עד	שמירה על עצים ועל צמחים בכלל, והפיכת הילדים ל"שומר היערות", ל"שומרי טבע"
9	צבע מן הטבע	היכרות עם חומרים מן הטבע והפקת צבעים טבעיים	תפוקה, תהליך, גוונים, צבעי יסוד	ציר באמצעות הצבעים שהופקו על גבי ניירות ממוחזרים
10	שרידים מן העבר, ארכיאולוגיה (במידה וישנו אתר סמוך)	חיפוש שרידים להשפעת האדם על הסביבה. היכרות עם עבודת הארכיאולוג	טוב ורע, כיצד אנו משפיעים על הסביבה ממצאים, מברשת, השיפה, היסטוריה	מתן כבוד לאדמה, לטבע, לבתי גידול
	נושאים ופעילויות שישולבו בכל אחד מהמפגשים	פעילות חופשית בטבע המאפשרת הקשבה, התבוננות, שימוש בחושים, שהייה, שקט, מענה לשאלות הילדים	שהייה, התבוננות, פליאה	שמירה על הסביבה, אנוחו לא משגים רק מסתכלים.
	התרשמות – פעילות חופשית	מצבי קיצון ביער: שריפה, קור עז, חקשת נחש, מצבים מסכני חיים	כללי עשה ואל תעשה, עזרה ראשונה	שימוש בחומרים מן הטבע למניעת אסונות: אדמה ומים לכיבוי אש, אבנים לגידור מקום נכוי
	איך נתנהל ביער			

טבלה מס 4 – תכנית פעולה משותפת לכל מוסדות החינוך ביחד

מטרת הפעילות	תכנית הפעילות	שותפים	מתן ביטוי לאורח חיים מקייים במסגרת הפעילות
--------------	---------------	--------	--

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה

במפגש לא יהיה שימוש בכלים חיי"פ	כל גני הילדים וכל כיתות א'	1. מפגש בין גני החובה ברשות לבין ילדי כיתות א' במסגרת תכנית מעברים, במתחם הטבעי. 2. מפגש חווייתי לגני הילדים וכיתות ביה"ס והפעלת התלמידים בתחנות	יצירת רצף חינוכי בין גני הילדים לבית ספר סמוך "מעברים"
יצירה מהטבע, שימוש בכלים רב פעמיים	כל ילדי הגנים שהשתתפו בתכנית	כל הגנים יצאו אחרי פסח למתחם החוץ ויכינו שם שלט מעץ וחומרים מהטבע	יום שיא של עשייה משותפת בחוץ!

טבלה מס 5 – חשיפת הנושא

פעולות לחשיפת הנושא	
קהלים נחשפים	פרסום התכנית הרצויגל שלה ותמונות ממנה לחורי הילדים ובכתבות בעיתונות מקומית ובאתר העירייה
כל חורי הילדים בגנים חורי ילדי א' בביה"ס משתמשי אתר העירייה/ עיתונים מקומיים	

טבלה מס 6 – תוצרים

תכנית פעולה לשימוש בתוצרים	
התוצרים יהיו למידה ושינויי התנהגות של ילדי הגן והוריהם כלפי עשייה בחוץ. פתיחות, רוגע, פחות חשש, הקשבה ועוד. כלים שישמשו את הילדים והצוות החינוכי בקיום הפעילויות השוטפות במתחם. הכנת אוסף רעיונות למשחקים בחוץ, שהילדים המציאו.	פירוט התוצרים
תוצרים ישמשו את הגנות והילדים בלמידת חוץ בשנים הבאות.	

פרק ב' – פעילויות לקידום חינוך בנושא סביבה במערכת החינוך (בתי ספר וגני ילדים)

מספר מוסדות חינוך שייקחו חלק במהלך: מספר בתי ספר _____ 8

פרטי איש הקשר ברשות המקומית / באגוד ערים לאיכות הסביבה _____ מ.א. מטה יהודה – יחידה לאינה"ס "שורק" _____

שם _____ ניצה קרניאל לוי _____ טלפון _____ 02-9908957 נייד 052-8804215

דוא"ל _____ תפקיד _____ רצות חינוך והסברה ביחידה הסביבתית "שורק" _____

מנהלת החווה החקלאית – אלה זנגי ezangy@gmail.com 050-62220559

תכנית לבתי ספר

טבלה מס' 1

פירט הנשוא שבו תעסוק התוכנית
 חקלאות וקיימות. למידה ועשייה פיסית של חקלאות מקיימת בחווה החקלאית או בבתי הספר של מטה יהודה. הלמוד ישלב ניסויים וחקר להבנת התהליכים והקשר בין חקלאות וסביבה.

טבלה מס' 2 - הקניית ידע לצוות החינוכי

מושגים עיקריים שלמדו במפגש	נשאי ההרצאה	מטרות מודרות לכל מפגש
מיוחד, אורגני, אנאורגני, פיתוח בר-קיימא, חקלאות בת-קיימא, אפקט החממה, הדברה, הדברה משולבת, הדברה ביולוגית, דישון (כימי מול קומפוסט), פסולת חקלאית. אגרואקולוגיה	1. קיימות- מהי? והקשר בינה לבין המשבר הסביבתי (2 שעות) 2. מהי אגרואקולוגיה – אקולוגיה חקלאית וכיצד ניתן ליישם אותה בחווה חקלאית? (2 שעות)	חשיפת המורים לנשאים המרכזיים שגעסוק בהם הקניית ידע תיאורטי למורים בתחום הקיימות וחבר הנשוא לחקלאות, הן בהיבט התיאורטי והן בהיבט הפרקטי (היותר מוכר למורים)

טבלה מס 3 – תכנית פעולה מפורטת להקניית ידע לתלמידים ולעשייה אקטיבית מתמשכת בתוך המוסד ומחוצה לו (10 מפגשים)

מס' מפגש	נושא מפגש	פעולות מתוכננות	מושגים	הפעילות	מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות
1	מפגש פתיחה – חקלאות ושמיירה על הסביבה כיצד?	סיעור מוחות מה בחקלאות יכול להיות לא סביבתי שימוש בסרטונים, מצגת חשיפה לנושא	פסולת חקלאית, הדברה, דישון, זיהום סביבתי מחקלאות, פרמקלצ'ר, גידול אורגני/ לא אורגני, מסדרון אקולוגי	פעילות מקוונת ללא שימוש בנייר	
2	חיפוי קרקע, כן או לא?	העמדת ניסויים של חלקות ללא חיפוי מול חיפויים מסוגים שונים: חיפוי לא אורגני כגון: טוף, חצץ, אבני מדרר, חלקי נחל, נילון, חיפוי אורגני כגון רסק יער, עלים יבשים, גזם ועוד, חיפוי אורגני חי הכולל צמחים מתאימים	חיפוי קרקע, התאדות, לחות קרקע, עשבים רעים, ניצול יעיל של מים	חיפוי קרקע מסייע לחסכון במים ובחומרי הדברה, מונע התאדות ונביטה של מינים לא רצויים מתחרים. החיפוי יעשה בשימוש חוזר בחומרים.	
3	הדברה	בניית תיבות קיטון לתנשמות שתילה של צמחים דוחי חרקים כגון פרחי קובע הנזיר, ער אציל והדס לצד צמחי הגידול, פיזור חרקים מדבריים ועוד	הדברה ביולוגית, הדברה כימית הדברה משולבת	הפחתת השימוש בכימיקלים המזדהמים את הקרקע והמים	
4	ניצול משאבים – התמקדות במים	שימוש בעלים לחיפוי, הפרדת פסולת אורגנית לקומפוסטר, משחקים בנושא מחזור המים בטבע	משאבי כדור הארץ, משאבים מתכלים, משבר המים	השקיה בטפטפות ובמים אפורים הכנת קומפוסט בחווה	
5	מה עושים עם הפסולת?	בניית קומפוסטר, הפנמת השימוש בו, וניצול התוצרים שלו לגינה שלנו. בנייה מחומרים ממחזוריים כגון ספסלים מעץ ואמיגים, שולחנות מתופי הבבליים של חברת החשמל, קיר ירוק מבקבוקי פלסטיק ועוד	הפחתה, שימוש חוזר, מיחזור, קומפוסט, חומר אורגני ולא אורגני	ניצול מושכל ויעיל של משאבים – הפחתה, שימוש חוזר, מיחזור, הפרדת פסולת, שימוש בפסולת אורגנית להכנת קומפוסט, שימוש בכלים רב-פעמיים	

<p>ניצול מושכל ויעיל של משאבי הפחמה של זיהום מים וקרקע</p>	<p>גידול אורגני, אנאורגני, דישון כימי, קומפוסט, טפטפות, מים שפירים, מליחים ואפורים</p>	<p>העמדת ניסויים שונים, שבהם נבחן אלו משאבים הכרחיים לגידול הצמחים ובאלו תנאים ניתן לחסוך במשאבים, דוגמאות: גידול אורגני מול לא אורגני (דישון כימי מול קומפוסט), דרכי השקיה שונות (טפטפות מול ממטרות), סוגי המים (שפירים, מליחים ואפורים) ועוד</p>	<p>גידול בתנאים אופטימליים, תוך התחשבות בסביבה</p>	<p>6</p>
<p>ניצול יעיל של משאבי הטבע- השמש חסכון המים</p>	<p>אפקט החממה- חימום של מה שקורה בטבע. המשמעות החיובית והשלילית. אטמוספירה, גזי חממה והשפעתם על התחממות כדור הארץ ועל האוזון</p>	<p>גידול צמחים בחממה הכרת התנאים בחממה והשוואה לתופעת "אפקט החממה" בכדור הארץ</p>	<p>חקלאות ואפקט החממה</p>	<p>7</p>
<p>התאמת גידולים לסוג הקרקע, ניצול יעיל של משאבים</p>	<p>סוג קרקע, גודל גרגר, אורור הקרקע, קיבול שדה, כמישה, מליחות הקרקע, חומר אורגני בקרקע</p>	<p>השוואת בין גידולים על קרקעות שונות התאמת הגידול לקרקע באותו מקום, ניצול משאב מקומי.</p>	<p>קרקעות והשפעתן על גידולים חקלאיים/ בחירת גידול לפי סוג הקרקע האופייני לאזור.</p>	<p>8</p>
<p>פיתוח מודעות ליחסי הגומלין עם הסביבה הקרובה והרחוקה יותר, הבנת החשיבות של שמירה על שטחים פתוחים</p>	<p>שטחים פתוחים, מגוון מינים, מסדרון אקולוגי, שטח בנוי, שירותי מערכת</p>	<p>פאנל עמדות- חלוקה לקבוצות שונות: חקלאים, תעשיינים, קבלנים, אנשי שמירת טבע. כל קבוצה צריכה לבסס נימוקים בהתאם ליעשה שלהם לגבי השאלה, האם שטח חקלאי נחשב שטח פתוח?</p>	<p>שטח חקלאי- האמנם שטח פתוח?</p>	<p>9</p>
<p>הכרת הפסולות הנוצרות לאורך התהליך ואיזה שימוש ניתן לעשות בהן. העלאת המודעות לכמות האנרגיה החולקת לאיבוד בכל אחד משלבי הייצור</p>	<p>פסולת חקלאית פסולת בתהליך הגידול, גלגולי אנרגיה, גידול, קטיף/קציר, אריזה, שינוע, אחסון, מכירה, אובדן מזון.</p>	<p>בניית משחק על ידי התלמידים, סרטונים, חידונים, לדוגמה: מהעבנבייה לקטשופ או ייצור התה בסין לכלל השלבים בדרך עד הגיעו לכוס התה שלצו בהשוואה לגידול זוטה בניגונה</p>	<p>הכרת היבטים הסביבתיים בתהליך ייצור מוצר- מגידול חקלאי עד הצלחת</p>	<p>10</p>

טבלה מס 4 – תכנית פעולה משותפת לכל מוסדות החינוך ביחד

מתן ביטוי לאורח חיים מקיים במסגרת הפעילות	שותפים	תכנית הפעילות	מטרת הפעילות
לא יהיה שימוש בכלים חד-פעמיים איסוף הפסולת האורגנית לקומפוסטר	נציגים מכל מוסד שלמדו בחווה יצגו לתלמידים של בית הספר שלא היו בפעילות בחווה.	יום שיא שבו יופעלו תחנות בהתאם לתכנים השונים שהזכרו לעיל. התחנות תפעלנה ע"י נציגים מכל מוסד.	חשיפת תלמידי בית הספר לתכנים שגולמרו במהלך השנה

טבלה מס 5 – חשיפת הנושא

קהלים נחשפים	פעולות לחשיפת הנושא
תושבי המועצה הורים אות בית הספר	כתבות בעיתונות המקומית של המועצה, פרסום באתר המועצה, יום שיא בחווה (בטבלה 4) – יגרום גם הוא לחשיפת הנושא

טבלה מס 6 - תוצרים

תכנית פעולה לשימוש בתוצרים	פירוט התוצרים
יחולקו ביום השיא התוצר יכיל מסר מקיים שהילדים למדו בחווה התוצר יגיע לקהל נוסף (תלמידים שלא היו בחווה , הורים) ויעביר את המסר	פירוש התוצרים ביום השיא: סרטון/מצגת שהתלמידים יכינו בהתאם לנושא שייבחר, סמניה, תיק בד לסנדוויץ, תוצר חקלאי- סלסילת ירקות, "שקית" תה, שמנים אתריים, שקית זרעים (בתוספת הנחיה מחויכת לשימוש חוזר בשקית). תוצרים יהיו גם הקמת מרחביים סביבתיים בבתי הספר כמו: הפעלת קומפוסטר בבית הספר, הקמת גינת תבלינים/ ירקות/ פרפרים, תיבות קינון לציפורים